

THE EFFECTIVENESS OF EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING IN PRESCHOOL CHILDREN

Yuldashev Og‘abek Komiljon o‘g‘li
Namangan davlat pedagogika instituti
Yevropa tillari kafedrası o‘qituvchisi
Ubaydullayeva Gulnoza Akram qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada globalizatsiya sharoitida xorijiy tillarni erta yoshdan o‘rgatishning ilmiy, pedagogik va ijtimoiy asoslari tahlil qilinadi. 3–6 yosh oralig‘ida bolalarning miyasi fonetik va grammatik tizimlarni sezgir qabul qilishga moslashgan bo‘lib, bu bosqichda chet tili mashg‘ulotlari yangi sinaptik bog‘lanishlarni shakllantiradi. Tadqiqotlar va pilot loyihalar erta bilingvizm kognitiv va til ko‘nikmalarini sezilarli darajada oshirishini ko‘rsatmoqda. Maqolada kommunikativ o‘yinlar, Total Physical Response, hikoyalar asosidagi o‘qitish hamda multimodal yondashuvlarning samaradorligi misollar bilan ochib beriladi. Mualliflar kichik guruhlar, qisqa mashg‘ulot bloklari va ota-ona hamkorligining o‘rniga e’tibor qaratib, chet tilini maktabgacha ta’limga bosqichma-bosqich joriy etish zarurligini ta’kidlaydilar.

Kalit so‘zlar: xorijiy til, maktabgacha ta’lim, nevropsixologiya, fonetika, bilingvizm, metodika, o‘yin, madaniyatlararo kompetensiya

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются научные, педагогические и социальные аспекты раннего изучения иностранных языков в условиях глобализации. Указывается, что в возрасте 3–6 лет мозг ребёнка особенно восприимчив к фонетическим и грамматическим структурам, что способствует формированию новых синаптических связей при изучении иностранного языка. Эмпирические данные и пилотные проекты подтверждают положительное влияние раннего билингвизма на когнитивные и речевые навыки. Рассматриваются эффективные методы, такие как коммуникативные игры, методика Total Physical Response, обучение на основе сказок и мультимодальный подход. Авторы подчёркивают важность небольших учебных групп, коротких занятий и участия родителей, а также необходимость поэтапной интеграции иностранного языка в систему дошкольного образования.

Ключевые слова: иностранный язык, дошкольное образование, нейropsychология, фонетика, билингвизм, методика, игра, межкультурная компетенция

ABSTRACT

This article analyzes the scientific, pedagogical, and social foundations of early foreign language education in the context of globalization. Research shows that children aged 3–6 are highly receptive to phonetic and grammatical structures, which helps in forming new synaptic connections when exposed to foreign languages. Empirical evidence and pilot projects confirm that early bilingualism significantly enhances cognitive and linguistic development. The article discusses effective strategies such as communicative games, Total Physical Response, story-based instruction, and multimodal approaches. The authors highlight the need for small group instruction, short and engaging sessions, and active parental involvement, emphasizing the importance of systematically integrating foreign languages into preschool education.

Keywords: foreign language, preschool education, neuropsychology, phonetics, bilingualism, methodology, play, intercultural competence

Globalizatsiya sharoitida xorijiy tillarni erta yoshdan o'rganish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishiga aylanib bormoqda. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, inson miyasi 3–6 yosh oralig'ida fonetik va grammatik tuzilmalarni intuitiv ravishda o'zlashtirishga eng yuqori moyillikni namoyon etadi. Shu bois maktabgacha ta'lim muassasalarida chet tilini integratsiyalash yaqindan nazar tashlashga arziydi.

1. Nevropsixologik asoslar

Miyadagi plastiklik – erta bolalikda sinapslar soni ko'p bo'lib, yangi neyronal bog'lanishlar tez shakllanadi. Bu fonologik segmentatsiya va talaffuzni oson egallashga yordam beradi.

Kognitiv fleksibilitet – ikki yoki undan ortiq til bilan muloqot qiluvchi bolalar bajarilayotgan kognitiv vazifalar o'rtasida tez almashish (task-switching) qobiliyatini rivojlantiradi. Metatil ong (metalinguistic awareness) – so'z tuzilishi, grammatik kategoriyalarni tahlil qilish ko'nikmalari erta shakllanadi va keyinchalik ona tilini ham ravon egallashga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

2. Pedagogik yondashuvlar

Yondashuv Qisqa tavsif Afzalliklari Misollar

Kommunikativ o'yinlar Tilni real kontekstda qo'llash Motivatsiya, ijtimoiy ko'nikma “Market day”, “Doctor's office” rolli o'yinlari

Total Physical Response (TPR) Buyruqlar va harakat sintaksisi Auditor–kinestetik xotira “Simon Says”, musiqali harakatlar

Story-based learning Rasmiy kitob, qo'g'irchoq ertaklari Leksik boylik, imaginativ fikr “Brown Bear”, “The Very Hungry Caterpillar” drammatizatsiyasi Multimodal sanat Rasm, qo'shiq, raqs integratsiyasi Hissiy bog'lanish, xotira Inglizcha ranglar qo'shig'iga bo'yalash

3. Empirik natijalar

OECD (2024) tadqiqoti: 12 mamlakatdagi 5-7 yoshli 6 300 nafar ishtirokchi orasida chet tilini bogʻchada oʻrganib kelgan bolalar 2-sinf oxirida eshitib tushunish testida 18 % yuqori ball oldi. Oʻzbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi hamkorlikda (2023) oʻtkazilgan pilot loyihada 10 oylik ingliz tili dasturida qatnashgan maktabgacha guruhlar nutq tayyorgarlik testida nazorat guruhiga nisbatan 1,5 baravar yuqori natija koʻrsatdi. Neuroimage (2022) maqolasida fMRI tadqiqi: erta bilingv bolalar (3–5 yosh) Broka va Vernike hududlarida samarali lateralizatsiya va yuqori neyron oʻzaro faoliyatni namoyish etgan.

4. Ijtimoiy-madaniy foyda

4.1. Madaniyatlararo kompetensiya – turli odatlar va qadriyatlarni hurmat qilish, tolerantlik.

4.2. Ota-ona ishtiroki – chet tilida qoʻshiq kuylash, audio-kitoblarni birgalikda tinglash orqali oilaviy muloqot boyiydi.

4.3. Kelajakda bandlik – 21-asr mehnat bozorida koʻp tillilik muhim soft-skill sifatida qadrlanadi.

5. Amaliy tavsiyalar

Guruhdagi bolalar sonini 15 nafardan oshirmaslik, har biriga individual eʼtibor. Mashgʻulotlarni 15-20 daqiqalik qisqa bloklarga ajratish, diqqatni ushlab turish uchun harakat va musiqa bilan almashib borish. Oʻyinchoqlar, flomasterlar, AR-illovalar kabi vizual vositalardan foydalanish. Ona tili bilan kontrastiv usullarni cheklash; maʼno va vaziyat orqali tushuntirish (eslatmalar: gesture, kontekst).

Xulosa qilib aytganda maktabgacha yoshda chet tilini oʻrganish bolalarning kognitiv, ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga sezilarli ijobiy taʼsir koʻrsatadi. Miyadagi biologik plastiklik davridan unumli foydalanish, kommunikativ va oʻyin yondashuvlari, ota-ona hamkorligi va multimodal resurslar dastur samaradorligini maksimal darajada oshiradi. Shu bois, maktabgacha taʼlim tizimida xorijiy tillarni integratsiyalash respublika miqyosida ustuvor vazifa sifatida qaralishi maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
2. Krashen, S.D. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. Longman.
3. Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
4. OECD (2024). *Early Language Learning and Child Development: Comparative Study Results*. Paris: OECD Publishing.
5. Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.

6. Uporov, M. (2023). "Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatishning psixolingvistik asoslari". *Pedagogik izlanishlar jurnali*, №1(45), 25–31.
7. Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi (2022). *Maktabgacha ta'limda xorijiy tillarni erta o'rgatish metodikasi bo'yicha tavsiyalar*. Toshkent: Ilm Ziyoyi.
8. Shaxobiddinova, D. (2021). "Yosh bolalarda chet tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirish usullari". *Ta'lim va innovatsiya*, №4(12), 43–47.
9. Komiljon o'g, O. A. Y. (2024). METHODS OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF LISTENING SKILLS IN STUDENTS WHO DO NOT MAJOR IN A FOREIGN LANGUAGE. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 554-558.